

GYVENIMO ĮGŪDŽIAI

Pasiekimų vertinimas

Susiformavę gyvenimo įgūdžių ugdymo pamokose išsiugdyti įgūdžiai, gebėjimai, vertybinės nuostatos – svarbūs mokinio akademinėi ir asmeninei sėkmei, tačiau ugdymo procese nevertinami nei pažymiais, nei balais, nei kitais juos pakeičiančiais ženklais ar formomis. Nors Programa turi aiškų ir konkretų turinį, mokinių vertinimas suvokiamas tik kaip pagalba mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir bręsti, pasiruošti savarankiškam gyvenimui: kurti tvarius ir darnius asmeninius ir profesinius santykius, tausoti ir puoselėti sveikatą, atrasti profesinį interesą, kuriame turėtų galimybę atsiskleisti visas asmens potencialas.

Pamokos turinio nagrinėjimas organizuojamas dalimis: temos atskleidimas, analizė, praktikavimasis klasėje ir pritaikymas kituose kontekstuose ir aplinkose (pvz., įgūdžio pritaikymas namuose). Pamokos sėkmei ypatingas dėmesys turi būti skiriamas trijų lygių refleksijai, kuri skatina mokinį atsakyti sau, aptarti su klasės draugu ir pasidalyti su visa klase trimis klausimais: kas?, kas iš to?, kas toliau?

Siekiant įvertinti mokinių ugdymosi sėkmę svarbus pasirengimas organizuoti pamokos procesą. Mokytojas jau ruošdamasis pamokai, išsikeldamas pamokos tikslą, suformuluodamas mokymosi uždavinį ir numatydamas užduotis turėtų įvardyti, kokie požymiai atskleis, kad mokiniui sekasi ugdytis, stiprinti ir suformuoti konkretų įgūdį, parinks aktyvaus mokymosi metodus ir tikslą atitinkančias priemones mokinių mokymosi veiklai.

Siekdamas padėti ugdytiniams patirti mokymosi sėkmę ir ugdytis gyvenimui reikalingus įgūdžius pamokoje mokytojas drąsina mokinius pasirinkti savistabos-įsivertinimo strategiją, drauge planuoja mokinio patirties ir daromos pažangos stebėseną.

Mokytojas pamokoje pasirenka mokinio ugdymo, jo patirties ir daromos pažangos stebėjimo ir vertinimo strategijas, taiko formuojamąjį, diagnostinį, apibendrinamąjį vertinimą.

Siekiant veiksmingai organizuoti visą ugdymo procesą mokytojas vadovaujasi stebėjimu ir analize grįsto mokymo ir vertinimo proceso organizavimo principais, vertinimą organizuoja etapais:

- mokslo metų pradžioje mokytojas atlieka diagnostinį vertinimą, nustato klasės mokinių socialinių ir emocinių įgūdžių lygį;
- per mokslo metų pusmetį (arba kitą mokymo(si) periodą) mokytojas pasirenka tinkamus mokiniams ir mokytojui, patogius formuojamojo vertinimo instrumentus, juos taiko, surenka vertinimo rezultatus;
- mokslo metų, pusmečio (arba kito mokymo(si) periodo) pabaigoje mokytojas apibendrina individualius mokinių vertinimus, pradinėse klasėse juos aptaria kartu su mokiniais ir jų tėvais (globėjais), pagrindinėse klasėse – su mokiniais ir, pagal poreikį, su jų tėvais (globėjais);
- mokslo metų pabaigoje mokytojas taiko diagnostinį vertinimą, padedantį atskleisti mokinių mokymosi pažangą, įgytus įgūdžius, gebėjimus, žinias ir nuostatas.

Ugdant gyvenimo įgūdžius rekomenduojama atlikti kiekvieno mokinio individualų ir visos klasės mokinių pasiekimų diagnostinį vertinimą. Tai padės pamatyti ir individualaus mokinio, ir mokymosi kolektyvo darnos lygį, iššūkius bei tikslingai pasirinkti veiklos tobulinimo kryptį.

Individualus diagnostinis vertinimas gali būti atliekamas naudojant klausimynus, mokinių mokymosi veiklos vertinimo protokolus, įvertinant ir analizuojant, aprašant esamą situaciją, kuri padėtų atskleisti mokinių vertybes, nuostatas, elgesio pasirinkimus ir žinias.

Formuojamasis vertinimas – tęstinis procesas. Kiekvienoje pamokoje stebimas mokinių mokymasis, įsitraukimas ir dalyvavimas veiklose, elgesys, įpročiai, įgūdžiai bei vertybinės nuostatos. Mokytojas nuosekliai renka ir kaupia informaciją apie mokinio pasiekimus, teikia grįžtamąją informaciją bei ugdymosi krypties nuorodas mokiniui, apie tai, kaip jam sekasi. Mokytojas gauna grįžtamąją informaciją iš mokinio, ką mokinsys suprato ir kaip sekasi panaudoti žinias bei ugdymus įgūdžius realiame gyvenime. Vadovaudamasis šiais duomenimis, mokytojas planuoja ir, jeigu reikia, koreguoja tolesnį mokymą, siekiant padėti mokiniams siekti pažangos.

Gali būti taikomi keli formuojamojo vertinimo instrumentai vienu metu, mokymo(si) metodus parenkant atsižvelgus į formuojamojo vertinimo tikslus, pvz., dirbant grupėje, skirti laiko pagalvojimui, refleksijai, žaidimams ir pan. Rekomenduojama skirti kompetencijų aplanko kūrimo, dienoraščio rašymo, mokymosi refleksijos užrašų vedimo, mokymosi tarnaujant projektų įgyvendinimo užduočių.

Kiekvieno gyvenimo įgūdžio mokymas vyksta plečiant mokinio individualią mokymo(si) erdvę, įgalinant mokinį mokytis ir pritaikyti tai, ko mokėsi klasėje su mokytoju, bendraklasiais ar savarankiškai, atsakingai rinktis mokymosi strategijas. Mokymosi atsakomybės kelias įtvirtinamas keturiais etapais: pademonstruoja mokytojas (mokytojas aiškiai parodo ir artikuliuoja įgūdį, kurio mokomasi), su mokytoju kartu veikia mokinys (mokinys bando kartu su mokytoju, mokytojas prižiūri ir suteikia pagalbą tinkamai pademonstruoti įgūdį) – mokiniai daro kartu (mokiniai praktikuoja įgūdį, reflektuoja, mokytojas stebi ir suteikia nukreipiančią refleksiją) – mokinys atlieka pats vienas, savarankiškai, pasitikėdamas tuo, ką daro. Formuojamasis vertinimas tinkamas taikyti kiekviename pamokos proceso etape.

Formuojamojo vertinimo stebėjimui svarbu:

- surinkti pakankamą kiekį mokinių mokymosi pavyzdžių;
- istemingai fiksuoti naudingas išvalgas ir grįžtamąjį ryšį tarp mokytojo bei mokinių;
- įtraukti mokinius tariantis ir planuojant mokymosi lūkesčius bei nustatant elgesio kriterijus, vadovaujantis klasės, mokyklos ir bendruomenės sutarimais, normomis bei reikalavimais;
- atsižvelgti į mokinių įgūdžių raidos dėsningumus ir jų pasiekimo kriterijus;
- skirti laiko asmeninės veiklos prasmės ir jos poveikio kitiems apmąstymui;
- sudaryti lygias sąlygas visiems mokiniams, gerbti jų žinias ir padrašinti plėtoti unikalius talentus bei gebėjimus.

Sudarant mokymosi užduotis rekomenduojama atsižvelgti, kad:

- užduotis būtų reikšminga savo rezultatu mokiniams ir mokytojui;
- užduotis būtų siejama su esama mokinių patirtimi, pajėgumais ir galimybėmis;
- užduotis būtų aktuali ir būtų realiai pritaikoma gyvenimo situacijose bei kontekstuose;
- užduotis skatintų reflektuoti, formuoti tvarius įgūdžius, juos taikyti ateityje;
- užduotis skatintų mokinius ieškoti, rasti ir analizuoti informaciją, formuluoti išvalgas;
- užduotis reikalautų aiškiai apibūdinti rezultatus ir pateikti išvadas;
- užduotis sudarytų sąlygas mokiniams bendradarbiauti, bent dalį užduoties atlikti kartu.

Taikant apibendrinamojo vertinimo principus, matuoti mokinio individualią ūgtį ir ją atspindėti. Vadovaujantis pasiekimų lygių požymiais, fiksuoti sustiprėjusius socialinius, emocinius įgūdžius, įgytas mokinio žinias, gebėjimus ir nuostatas, mokiniams bei jų tėvams (globėjams) pateikti rekomendacijas, kokius įgūdžius reikėtų lavinti, sustiprinti, į ką svarbu atkreipti dėmesį.

Gyvenimo įgūdžių programos mokinių pasiekimai pusmečio pabaigoje vertinami pasirinktu pažangos fiksavimo būdu – „įskaityta“, „neįskaityta“